

FRANCESC TUDURÍ ORFILA, ORIGEN DE LA BRANCA BASCA DELS TUDURÍ

Antoni Tudurí

Secció de
Genealogia de
l'Ateneu de Maó

El passat dia 29 de maig, a la sala Pompeu Fabra del Col·legi d'Enginyers Industrials de Catalunya, es va celebrar un acte de forta essència i presència menorquina, consistent en el record d'un enginyer i matemàtic maonès -a part de polític compromès- de nom Estanislau Ruíz Ponsetí, amb la presència de Bep Portella Coll, Miquel Àngel Limón Pons i Fina Salord Ripoll i l'assistència de nombrosos menorquins.

Aquest acte em va fer recordar que, ja un munt d'anys (molts, masses...), amb motiu d'unes sessions tècniques celebrades al mateix col·legi, se'm va apropar un enginyer madrileny que em va demanar si el meu llinatge era menorquí. La meva sorpresa va ser gran quan em va dir que era gendre de qui havia estat director del Metro de Madrid, que havia fet un estudi genealògic del seu llinatge i que l'havia trobat ubicat a Menorca. Jo tenia un cert coneixement de l'existència de persones amb el llinatge Tudurí al País Basc, especialment a Tolosa, però no en sabia l'origen.

❖ **CAL RECORDAR**, també, que amb motiu de la Festa de les Illes Balears, des del **MENORCA** em van demanar un breu escrit que fes referència als menorquins

emigrats de l'Illa, però per motius que no venen al cas vaig proposar parlar de la gent de fora que havia arribat a Menorca com immigrants. No obstant açò, i coincidint amb la publicació del llibre de Gabriel Julià on es parla de l'emigració menorquina a Amèrica he refrescat la qüestió dels llinatges menorquins fora l'Illa i m'he trobat, com aquell que no vol la cosa, amb dos germans de Maó,

un dels quals va emigrar a l'Argentina i l'altre al País Basc. Avui li toca al segon, Francesc Tudurí Orfila (*Maó, 1813- + Pasaia, 22/10/1870) i a un descendent d'aquest, de nom Andrés Agustín Tudurí Sánchez, enginyer industrial, jugador de futbol del Atlético de Madrid els anys 20 del segle passat, que va arribar a ser enginyer en cap del Metro de Madrid, a

més de president de la Federación Española de Atletismo els anys 50/60.

Fent un poc d'història domèstica, és prou sabut que la primera meitat del segle XIX a Menorca la població les estava passant molt magres i es van produir alguns moviments migratoris, especialment entre 1830 i 1850, com la coneguda anada a Alger de més de 10.000 menorquins, apart d'altres nombroses sortides individuals.

Una prou destacable, pel que veurem, és la de Francesc Tudurí Orfila, avantpassat de d'aquell enginyer madrileny, que va anar a parar a Pasaia (Pasajes, en castellà) on, pel que sembla, feia de corder -en l'accepció d'home que fa cordes-. Els ports de mar, com és el de Maó, propiciaven tots els oficis relacionats amb les embarcacions de vela, com ara els mestres d'aixa, els

velers, els corders o els calafats. Per tant, aquest Francesc va anar d'un port mediterrani a un port cantàbric, casat amb una jove des Castell, Joana Pons Quevedo, el dia 24/09/1846. No sabem si Francesc ja era a Pasaia i havia tornat només pel casament, però el que si és cert que de els nou fills que van tenir, vuit van néixer a Pasaia. El que feia el nombre 6

nat el dia 09/01/1856 era de nom Francesc Tudurí Pons i he tingut la sort de trobar el seu casament a la parròquia de Sant Pere de Barcelona, l'any 1886, amb Teresa Sánchez Urrach. Pel que m'ha dit un besnét seu, Emilio Latorre, feia feina de representant al País Basc d'una empresa paperera de Barcelona i va ser reclamat per la casa central i per açò, es va casar a Barcelona, on va néixer la filla major, Joana, però els altres tres fills i cinc filles, com he dit abans, ja van néixer a Tolosa. La foto que il·lustra aquesta miscel·lània mostra la família Tudurí Sánchez al complet.

❖ **ESTÀ DOCUMENTAT** que aquest home va participar en les regates de traineres que van tenir lloc a la ciutat comtal coincidint amb l'Exposició Universal de l'any 1888, essent patró de la trainera «Euskalduna». Pel que sembla, la tornada al País Basc va ser deguda a la seva incorporació a l'empresa paperera Sres L. Duràs y Cía, a Tolosa. Una font consultada diu: «*Es precisamente esta empresa la que traerá en este mismo año (1888) a Francisco Tudurí Pons a fijar su residencia en Tolosa. Entre sus habilitades valoraron que hablase tanto euskera como catalán (su familia era de origen menorquín)*».

Bé, idò, el petit dels tres fills mascles que va tenir aquest personatge és l'enginyer, futbolista i president de la Federació d'Atletisme entre els anys 1957 i 1962, que també he volgut recordar.

Passant als *bots*, entre Andrés i un servidor només n'hi ha 12, mentre que Rafael Aedo en té 18 i Antoni Guasch, 20. Una relació curiosa és la que té amb qui va ser més de 10 anys porter de la Real Sociedad de San Sebastián, Joan Bagur Coll. Són 21 *bots* entre un jugador del Atlético de Madrid i un altre de la Real Sociedad, de molt prop de la seva vila nativa, Tolosa.